

NIT DE L'EDICIÓ 10 de desembre de 2018

Intervenció del president del Gremi d'Editors de Catalunya, Patrici Tixis

Estimats amics, bona nit a tots i moltes gràcies per venir.

Abans de començar volia tenir un record molt especial per un editor i poeta català, Martí Soler, exiliat a Mèxic després de la guerra civil i que va deixar-nos ahir. Martí Soler va ser una peça clau en el desenvolupament de l'editorial mexicana *Fondo de Cultura Económica*, un referent indiscutible d'una etapa per la nostra generació.

A més de les autoritats que ens acompanyen: Consellera de Cultura, Comissionat de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Subdirectora del Ministeri de Cultura, Delegat del Govern de la Generalitat a Madrid, Diputats, caps d'àrea i de servei i també candidats a l'alcaldia de l'Ajuntament de Barcelona...

...Veig moltes de les persones vinculades al món del llibre que som companys de viatge de diferents associacions en aquesta tasca despresa i també gratificant de defensa i promoció de la lectura i que ens heu volgut acompanyar aquesta Nit:

Em refereixo a Carme Riera, presidenta de CEDRO, entitat col·laboradora principal d'aquesta Nit; Daniel Fernández, president de la *Federación de Gremios de Editores de España*; Montse Ayats, presidenta d'EDITORS.CAT; Maria Carme Ferrer, presidenta del Gremi de Llibreters; Martí Romaní, president del Gremi de Distribuïdors; Iban Cid, president del Gremi d'Indústries Gràfiques; David Castillo, president de l'Associació Col·legial d'Escriptors a Catalunya; Miguel Barrero, president de la *Asociación de Editores de Madrid* (gracias especiales, Miguel, por acompañarnos esta noche)...

... a tots els companys de la junta directiva del Gremi d'Editors de Catalunya i d'altres juntes directives que també sou aquí avui...

I en especial a tot l'equip del Gremi que, amb Pep Lafarga, secretari general del Gremi al capdavant, fa possible tot el que veieu avui aquí.

Gràcies a tots per la vostra generositat.

M'agradaria començar dient, sense que m'acuseu de pecar d'optimisme, que treballem en un sector que té una bona salut.

Ara es compleixen deu anys de la crisi de Lehman Brothers, que va posar el món cap per avall. I després del canvi de paradigma crec que podem dir que hem sabut sortir reforçats d'aquella tempesta perfecte que semblava que se'ns emportaria per davant.

Ara, també fa deu anys que a la fira de Frankfurt del 2008, els gurus sentenciaven a mort el negoci del llibre en paper.

«En deu anys -deia qualsevol consultor que es prestigiés- el llibre digital haurà acabat amb el llibre en paper».

Aquest fet em fa pensar en l'acudit d'aquell pastor que estava en mig de la muntanya, pasturant les seves ovelles, quan va sentir un soroll a la llunyania... S'acostava un quatre per quatre nou, una miqueta esquitxat pel fang, amb el sostre de vidre, i de dins va baixar un senyor de mitjana edat, enclenxinat, amb uns pantalons texans, una armilla d'explorador, unes ulleres de sol...

L'home baixa del cotxe, es mira el ramat de reüll i li diu al pastor:

-«Escolteu... si us endevino quantes ovelles teniu aquí me'n donareu una?»

-«D'acord», li diu el pastor, que estava assegut impassible damunt d'una pedra.

L'home treu l'ordinador, es connecta amb la xarxa Wi-Fi portàtil, i des del satèl·lit detecta el ramat i li diu: 234 xais.

-«Caram», el pastor aixeca les celles amb sorpresa... «Doncs, sí. Clavat. Ho heu endevinat, agafeu l'ovella que vulgueu».

L'home carrega l'animal al cotxe i el pastor li diu...

-«Abans no marxeu, si us endevino com us guanyeu la vida a la ciutat em tornareu l'animal? ».

-«D'acord», li respon l'home.

- «Vos sou consultor».

-«Sí, es veritat. I com ho heu endevinat?»

-«Fàcil... Heu vingut sense que ningú us ho hagi demanat. M'heu dit una cosa que ja sabia, i a sobre no en teniu ni idea d'aquest negoci, perquè us heu endut el gos d'atura enlloc de l'ovella... »

Al final ha resultat que el llop que s'acostava, l'amenaça, no era per nosaltres el llibre digital, que avui dia en prou feina supera el 5% de les vendes de tot el sector. Era una realitat encara més complexa que es diu canvi d'hàbits de consum.

Van començar a canviar amb les noves tecnologies i encara estan en plena transformació.

El nostre gran repte és com guanyar nous lectors, com conservar els que tenim, i com els hi hem de fer arribar als nostres lectors enmig d'una competència ferotge pel temps d'oci.

La societat sembla caminar cap a la llei del mínim esforç, la simplificació dels conceptes, el reduccionisme... tot el contrari del que representa la lectura. Allò que el polonès Zygmunt Bauman ja va intuir a finals del segle passat i que s'ha resumit en l'expressió «pensament líquid».

«La vida líquida es una vida precària i viscuda en condicions d'incertesa constant», deia Bauman. A diferència de la modernitat sòlida, quan es creaven productes que duressin com més temps millor, ara tot porta una data de caducitat molt propera. La globalització vindria a ser el motor d'aquesta nova modernitat líquida, en la que, ens agradarà més o menys, ens hi ha tocat viure i no ens podem encantar.

De moment, hem sabut convertir l'amenaça que representava la tecnologia i la globalització en una oportunitat sense perdre l'essència del nostre ofici d'editors.

Roger Chartier (*Historia de la lectura en el mundo occidental, de Taurus*) venia a dir que la feina de l'editor és transformar el manuscrit d'un autor en un llibre i fer d'aquest llibre un objecte desitjat pels lectors.

En definitiva saber connectar el món de la creació intel·lectual amb les noves necessitats dels lectors.

I això ho estem fent força bé.

Hem sabut aprofitar la tecnologia per connectar amb el que volen els lectors, però ara ens trobem que les pantalles ens distreuen cada cop més temps de la lectura.

Però també ens estem trobant que cada cop hi ha més persones que volen encapsular aquestes emocions líquides (les dels seus herois televisius o de les xarxes socials), i no hi ha millor eina, ara per ara, que el llibre en paper. Frisen per publicar-ne un... i els seus fans per llegir-lo.

El llibre esdevé una vegada més el gran aliat de qualsevol activitat d'oci cultural.

Som emprenedors. I no ens espanten les dificultats. Mes aviat diria que ens estimulen.

El nostre ofici és un ofici molt vocacional. Ple de riscos, per això necessitem connectar amb els lectors.

Luigi Spagnol, president i fundador d'un dels grups editorials més importants d'Itàlia, Duomo, ens deia a l'edició d'aquest any del Forum Edita Barcelona, que:

«Els grans editors mundials són respectats no només perquè han publicat bons llibres, sinó perquè els han venut. Tots necessitem llibres que venguin: els editors, els llibreters, els distribuïdors, els impressors, però, sobretot, els autors».

«Cada novel·la es una *start up*, una gran incògnita, una sorpresa», ens recordava Markus Dohle, el màxim executiu de Penguin Random House, a la inauguració del Forum Edita d'enguany.

Per això ens agrada fer un elogi a les persones que arriquen.

En l'acte d'avui reconeixem la iniciativa empresarial de tres editorials i d'una llibreria.

Dues compleixen 25 anys de vida: Alba Editorial i Edicions Baula. Són filles de 1993. Recordeu el 1993? Un any després dels Jocs Olímpics.

En plena depressió post olímpica i en un país en crisi.

No era un moment fàcil i dos projectes, emparats per grups editorials que els hi van fer costat, començaven a caminar: Javier Moll, president de Premsa Ibèrica, el grup editorial de premsa regional més important d'Espanya, impulsava a Barcelona l'editorial Alba, i el grup editorial Edelvives, començava el projecte d'Edicions Baula.

I aquí tenim avui a Idoia Moll, directora d'Alba, acompanyada del seu pare Javier, i a Alfons Morales, director de Baula, lluint projectes carregats d'esperança i de futur.

La tercera és l'Editorial Herder, que en fa 75. 75 de la seva presència a Espanya, d'acord amb els papers que ens consten al Gremi...

M'explicava Raimund Herder, que està gestionant l'editorial avui a Barcelona, i que pertany a la sisena generació de la família de Bartholomeus Herder, llibreter, impressor i fundador de l'Editorial Herder a Alemanya a finals del segle XVIII que van publicar el primer llibre en espanyol el 1887 a Friburg. Una editorial amb la qual ens apropem a textos imprescindibles de filosofia, teologia, psicologia o sociologia.

Reconeixem també una iniciativa empresarial jove amb el Memorial Fernando Lara, premi que atorga la Cambra del Llibre de Catalunya en record de qui fou president de la Cambra, Fernando Lara, i que va morir en accident de trànsit als 39 anys.

El premi és per la llibretera Paula Jarrin.

La Paula és pura passió pel llibre i per la seva divulgació. Va iniciar el projecte en els moments més durs pel sector, ara fa 5 anys, i és una extraordinària activista cultural:

«Llegeixo per plaer, per vici -el més poderós dels vicis-, per viure. I des de la meua trinxera professional llegeixo per acompanyar a llegir. I veure els ulls brillants d'un nou lector, tingui l'edat que tingui, que espera amb candeletes una nova recomanació...»

Gràcies a tots, Idoia, Javier, Alfons, Raimund, Paula...

Crisi com a sinònim de canvi. Dificultat com a sinònim d'estímul...

Creieu-me que és un honor per mi poder presidir un Gremi que és gairebé tant antic com l'existència de la impremta, i on tinc l'orgull de poder dir que en formen part l'editorial més antiga del continent europeu, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, fins a grans grups editorials que lideren el mercat hispanoamericà com Planeta i Penguin Random House i un ventall de mitjanes i petites empreses de gran qualitat que formen un dels teixits empresarials més potents en llengua espanyola i catalana.

Les 250 editorials vinculades al Gremi representem més de la meitat de la producció editorial de tot Espanya, i si parlem exclusivament de literatura aquest percentatge s'eleva fins al 80 per cent.

Ja sabeu que des del Gremi estem al servei de tota la indústria editorial per treballar a favor de la innovació, la formació, el foment de la lectura i les polítiques que ajudin al desenvolupament del món del llibre.

Cada any compartim també la Nit de l'Edició amb l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya per lliurar el Premi Ángel Crespo a la tasca d'un traductor.

Una tasca moltes vegades poc reconeguda quan d'ella depèn en gran mesura la connexió de l'escriptor estranger amb els nostres lectors.

Enguany el premi serà per Juan de Sola, traductor i també editor, per la traducció del francès al castellà de l'obra «Marcel Proust-Jacques Rivière, correspondència 1914-1922», publicada per La Uña Rota Ediciones.

Juan, enhorabuena y también nuestra enhorabuena para Carlos Rodríguez, director de la editorial segoviana que ha publicado esta maravillosa obra y que también nos acompaña hoy.

I en aquest gran homenatge al llibre i a la lectura de cada any, des de fa 33 anys, tants com els que té la Nit de l'Edició, atorguem també el Premi Atlàntida.

Un guardó destinat a reconèixer la tasca d'una persona de prestigi intel·lectual que ha fet bandera del seu amor pel llibre i de la seva defensa del valor de la cultura.

Un jurat integrat per editors i periodistes culturals ha decidit enguany reconèixer la tasca feta pel dramaturg Lluís Pasqual, un dels referents internacionals més rellevants del món del teatre, pel foment de la lectura a través de la difusió de grans textos de la literatura universal.

Com sabeu, cada any li demanem al premiat que es despulli una miqueta, metafòricament parlant, i ens expliqui quins han estat els llibres o els autors que l'han acompanyat al llarg de la seva vida i que l'han portat a ser on és.

Glossaran la seva figura la periodista Montse Barderi i l'actriu Emma Vilarassau des de la perspectiva del davant i del darrera de l'escenari.

Lluís, felicitats! Tenim ganes d'escoltar-te.

I vaig acabant.

Ara que som al voltant de Nadal, m'agradaria formular un desig.

Un únic desig destinat a tots, però especialment a aquells que teniu responsabilitats en la gestió de la cultura, la majoria dels quals sou avui aquí.

Us voldria demanar generositat.

Deia Winston Churchill que «un polític es comença a convertir en estadista quan pensa en les properes generacions i no en les properes eleccions».

Creiem, des del Gremi, que cal una mirada estratègica sobre el món del llibre i sobre el món de l'educació.

Emilio Lledó, un dels grans filòsofs del nostre temps, tot i que a ell li agrada definir-se com un simple professor de filosofia, és un gran defensor dels llibres. Diu que els éssers humans som bàsicament memòria i llenguatge. I que els llibres són «la nostra memòria col·lectiva».

«És important que als alumnes se'ls hi ensenyi a estimar el llenguatge, a enriquir la seva personalitat amb la lectura. Perquè si no se'ls hi obre aquest horitzó quedaran sempre cenyits als seus petits problemes».

«Es parla molt de la llibertat d'expressió -diu Lledó- però per mi es més important la llibertat de pensament: haver de pensar, saber què pensar, i no tenir la ment aglutinada amb petits coàguls que no et permeten entendre, mirar o interpretar».

L'any passat ho vam comentar en aquest mateix acte.

Semblava que, miraculosament, s'havia donat una conjunció astral perquè des de totes les administracions s'havien aprovat plans a favor del foment del llibre i la lectura amb assignacions pressupostàries per dotar biblioteques, per millorar infraestructures, per vincular el món del llibre a l'educació, per lluitar contra la pirateria, per ajudar a les llibreries, en definitiva, per dotar de més pressupost públic per donar suport al llibre i a la lectura...

Però tot ha quedat frenat en sec aquest any.

S'han incomplert pràcticament tots els compromisos. Era paper mullat.

Creiem que és necessari obrir una reflexió per arribar a un pacte d'Estat entorn del llibre i la lectura en el que tots els grups polítics comparteixin aquest compromís.

I també ens agradarien mesures que posin en valor el pes de Barcelona en el panorama literari hispanoamericà.

Vivim en una ciutat literària per excel·lència. Concentrem a Catalunya més de la meitat de la producció editorial espanyola. Liderem des de Barcelona l'edició a Amèrica Llatina, amb tot el que això significa per impulsar la creació, per atreure talent i dinamisme econòmic...

Fins i tot en el darrer Forum Edita, un prestigiós editor mexicà, Ricardo Cayuela, net d'exiliats republicans catalans, ens interpel·lava sobre aquest tema: «Barcelona vol seguir sent la gran capital editorial per hispanoamèrica, o no? Perquè es l'única que té lideratge per poder-ho fer», sentenciava.

Un lideratge que ens hauria de permetre mostrar al món, encara amb més energia si és possible, què vol dir ser capital editorial.

És necessari per completar la riquesa d'iniciatives que hi ha a la ciutat, disposar d'una gran Biblioteca. Un espai que a part d'acumular aquesta memòria col·lectiva que són els llibres, allotgi experiments d'innovació i recerca en tots els camps, un observatori dels canvis editorials, un espai multidisciplinar per creadors, per arxius, que ens permetés mostrar la nostra història editorial...

Tenim molts reptes i són temps molt líquids, en els que veiem com s'evaporen promeses i compromisos amb facilitat.

Ens cal menys gesticulació a la política i més acció de Govern.

Per això demanem generositat.

Ja sé que ho sabeu, però no vull deixar de recordar que frenar canvis estratègiques per fomentar la lectura no és només perjudicar la cadena de valor del llibre, des dels escriptors als llibreters, sinó que, a mig termini, és limitar el progrés de la societat i el desenvolupament dels seus ciutadans.

Hi ha països que fa molts anys que donen suport al llibre, a la lectura, a les llibreries... Els que vàreu assistir al Forum Edita d'aquest estiu vàreu poder escoltar, amb sana enveja, com el director del *Centre Nationale du Livre* de París, Vicent Monedé, ens explicava com tractava el seu país el món del llibre.

I per acabar deixeu-me que us digui que sóc optimista.

Molt optimista, perquè en el nostre sector, afortunadament, hi ha una gran capacitat d'iniciativa empresarial, una energia d'innovació constant, una il·lusió per engegar projectes nous, impuls per sortir a l'exterior... projectes que, afortunadament, estan molt per damunt de la dinàmica de les administracions...

Com ens deia Jordi Herralde, el nostre Premi Atlàntida de l'any passat, «els editors som una secta orgullosa i irreductible».

Vull recordar, ara sí, per acabar, l'article publicat fa uns dies per la nostra estimada Carme Riera a *La Vanguardia*, en el suplement especial «40 anys de democràcia en la cultura», en el qual feia seva i qualificava de «més necessària que mai» la següent reivindicació de Salvador Espriu a «La Pell de Brau»:

*Fes que siguin segurs els ponts del diàleg
i mira de comprendre i estimar
les raons i les parles diverses dels teus fills*

Perquè a vegades, encara que parlem la mateixa llengua, no sembla que parlem el mateix idioma.

Moltes gràcies a tots.